

Deiseb I Warchod Ein Stryd Fawr

Y Pwyllgor Deisebau | 14 Chwefror 2017

Petitions Committee | 14 February 2017

Briff Ymchwil:

Rhif y ddeiseb: P-05-740

Teitl y ddeiseb: Deiseb I Warchod Ein Stryd Fawr

Testun y ddeiseb:

Rydym ni, sydd wedi llofnodi isod, yn credu bod cynllun rhyddhad ardrethi trosiannol Llywodraeth Cymru yn annigonol o ran diwallu anghenion busnesau yr effeithir arnynt gan ailbrisiadau diweddaraf adeiladau, ac rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i ddatblygu pecyn o fesurau rhyddhad ardrethi parhaol i ysgafnhau'r pwysau ariannol ar fusnesau bychain.

Bydd llawer o fusnesau bach yng Nghymru yn wynebu cau o ganlyniad i ardrethi busnes uwch oherwydd ailbrisiu gorfodol.

Bydd Rhyddhad Ardrethi Gwell i Fusnesau Bach ar gael yn Lloegr o Ebrill 2017 – gan ostwng cyfraddau a lliniaru effaith ailbrisiu.

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i wneud y rhyddhad hwn ar gael i fusnesau yng Nghymru er mwyn diogelu ein Stryd Fawr.

Cefndir

Mae ailbrisiu ardrethi busnes fel arfer yn digwydd bob pum mlynedd, ac mae Asiantaeth y Swyddfa Brisiu annibynnol wedi bod yn cynnal ymarfer ailbrisiu ardrethi busnes 2017 [ar ran Llywodraeth Cymru](#). Mae Llywodraeth Cymru yn tynnu sylw at y ffaith bod ailbrisiu yn niwtral o ran refeniw a'i fod yn aiddosbarthu atebolrwydd ardrethi busnes mewn ffordd sy'n adlewyrchu newidiadau yn y farchnad eiddo, yn hytrach na cheisio cynyddu'r refeniw a godir trwy ardrethi busnes. Ceir rhagor o fanylion am effaith ymarfer ailbrisiu 2017 yn [erthygl blog y Gwasanaeth Ymchwil o fis Rhagfyr 2016](#). Mae'r cynlluniau rhyddhad trosiannol a sefydlwyd mewn ymateb i'r ymarfer ailbrisiu drafft 2017 gan Lywodraeth Cymru wedi'u

hanelu at liniaru effaith negyddol yr ailbrizio ar fusnesau sydd wedi gweld cynnydd yn eu gwerth ardrethol.

O ran rhyddhad ardrethi busnesau bach, mae Rhaglen Lywodraethu Llywodraeth Cymru, [Symud Cymru Ymlaen](#), yn ymrwmo i 'dorri treth, gan arwain at filiau llai i 70,000 o fusnesau, a gostwng biliau ardrethi busnes i ddim ar gyfer hanner y cwmnïau cymwys.' O dan [gynllun rhyddhad ardrethi busnesau bach presennol Llywodraeth Cymru](#), bydd eiddo busnes cymwys sydd â gwerth ardrethol o hyd at £6,000 yn cael rhyddhad o 100% a'r rhai sydd â gwerth ardrethol rhwng £6,001 a £12,000 yn cael rhyddhad ar sail lleihau'n raddol o 100% i sero.

Mae'r [cynllun rhyddhad ardrethi i fusnesau bach yn Lloegr](#) ar hyn o bryd yn defnyddio'r un ystod o ran gwerth ardrethol â'r cynllun yng Nghymru. Fodd bynnag, [bydd yn cael ei ehangu o Ebrill 2017](#) fel bod eiddo busnes sydd â gwerth ardrethol o hyd at £12,000 yn cael rhyddhad o 100% a'r rhai sydd â gwerth ardrethol rhwng £12,001 a £15,000 yn cael rhyddhad ar sail lleihau'n raddol o 100% i sero. Fodd bynnag, mae rhai gwahaniaethau gweithredol rhwng y cynlluniau yng Nghymru a Lloegr. Yn Lloegr, os oes gan fusnes fwy nag un eiddo, gall dderbyn rhyddhad ardrethi busnes bach ar y prif eiddo yn unig os yw'r gwerth ardrethol yn llai na £2,600 ond yng Nghymru nid oes cyfyngiad ar nifer yr eiddo bach y gall busnes gael rhyddhad arnynt. Mae lluosydd busnesau bach hefyd yn Lloegr, sy'n golygu bod busnesau bach yn talu llai o geiniogau yn y bunt mewn ardrethi busnes na busnesau mwy. Mae'r busnesau mwy yn talu lluosydd safonol sydd wedi ei osod ar lefel, sy'n rhannol yn ariannu cost y lluosydd busnesau bach. Bydd y trothwy gwerth ardrethol ar gyfer y lluosydd busnesau bach hefyd yn cael ei gynyddu o fis Ebrill 2017 er mwyn i fusnesau sydd â gwerth ardrethol o hyd at £51,000 yn talu'r lluosydd busnesau bach.

Roedd yr adroddiad [Datganoli Ardrethi Busnes i Gymru](#) a gynhyrchwyd gan y Panel Ardrethi Busnes i Lywodraeth flaenorol Cymru yn amcangyfrif y byddai cynyddu'r trothwyon rhyddhad ardrethi busnesau bach i'r lefel a fydd ar waith yn Lloegr yn costio £44 miliwn ychwanegol y flwyddyn ariannol.

Mae [cynllun rhyddhad ardrethi busnesau bach Llywodraeth Cymru](#) yn cynorthwyo mwy na 70 y cant o safleoedd busnes yng Nghymru, y mae dros hanner ohonynt yn talu dim ardrethi o gwbl. [Yn Lloegr](#), bydd hanner yr holl eiddo busnes yn cael rhywfaint o gymorth gan y cynllun rhyddhad ardrethi busnesau bach a/neu'r lluosydd busnesau bach o fis Ebrill 2017.

Camau Gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae'r [dystiolaeth ysgrifenedig i Bwyllgor yr Economi, Seilwaith a Sgiliau y Cynulliad a gyflwynwyd ym mis Hydref 2016 gan Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol](#) yn nodi ei flaenoriaethau ar ardrethi busnes ar gyfer tymor y Cynulliad hwn. Mae'r rhain yn cynnwys y flaenoriaeth gyntaf, sef darparu sicrwydd a diogelwch i fusnesau bach i'w galluogi i gynllunio ar gyfer y dyfodol yn hyderus, ac i adolygu'r system rhyddhad ardrethi busnesau bach cyfredol.

Ym mis Medi 2016 [cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol](#) y bydd y cynllun rhyddhad ardrethi busnesau bach yn cael ei ymestyn hyd at 31 Mawrth 2018. Dywedodd hefyd y bydd Llywodraeth Cymru yn cyflwyno cynllun rhyddhad ardrethi busnesau bach parhaol o 2018–19 ymlaen yn dilyn adolygiad o'r cynllun presennol.

Mae dau ryddhad trosiannol wedi eu cyhoeddi dros y misoedd diwethaf i liniaru effaith yr ailbriso ar fusnesau y mae wedi effeithio'n negyddol arnynt. Bydd y cynllun cyntaf, [a gyhoeddwyd ym Medi 2016](#) ac [a gymeradwywyd yn y Cyfarfod Llawn ar 13 Rhagfyr 2016](#), yn darparu £10 miliwn o gyllid, a ddarperir gan Lywodraeth Cymru. Bydd busnesau a chanddynt safleoedd ar hyn o bryd sydd â gwerth ardrethol o hyd at £12,000 ac sy'n gymwys ar gyfer rhyddhad ardrethi busnesau bach yn 2016–17, ond a fydd yn cael llai o ryddhad neu ddim rhyddhad yn 2017–18 oherwydd y cynnydd yng ngwerth ardrethol eu heiddo, yn elwa ar y cynllun hwn. Bydd y rhyddhad trosiannol arfaethedig yn lledaenu'r cynnydd mewn rhwymedigaeth mewn perthynas ag ardrethi busnes dros gyfnod o dair blynedd.

Yn dilyn hyn, ym mis Rhagfyr 2016 [cyhoeddodd Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid a Llywodraeth Leol](#) fod £10 miliwn ychwanegol mewn rhyddhad trosiannol yn cael ei ddarparu yn 2017–18, wedi'i thargedu at drethdalwyr y stryd fawr fel siopau, tafarndai a chaffis, gan gynnwys y rhai sydd wedi gweld eu hardrethi yn cynyddu'n sylweddol yn sgil ymarfer ailbriso ardrethi busnes 2017.

Camau Gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Cynhaliodd Pwyllgor Economi, Seilwaith a Sgiliau y Cynulliad ymchwiliad undydd i ardrethi busnes ym mis Hydref 2016, a [chynhyrchwyd adroddiad](#) gyda phum argymhelliad i Lywodraeth Cymru. Ymatebodd Llywodraeth Cymru [i hyn ym mis Ionawr 2017](#), gan dderbyn pob un o'r argymhellion yn llawn neu mewn egwyddor. Mae'r prif argymhelliad sy'n ymwneud â'r ddeiseb hon yn ymwneud â gwella tryloywder a chysondeb ardrethi busnes, a

oedd yn nodi safbwyntiau gwahanol y Ffederasiwn Busnesau Bach a Llywodraeth Cymru ar p'un a yw parhad y cynllun rhyddhad ardrethi i fusnesau bach presennol mewn gwirionedd yn doriad mewn treth.

Cafwyd hefyd nifer o ddadleuon diweddar yn y Cynulliad ar ardrethi busnes, yn canolbwyntio ar faterion gan gynnwys rhyddhad ardrethi busnesau bach, rhyddhad trosiannol a diwygio ehangach o ran ardrethi busnes. Cynhaliwyd dadleuon ar ryddhad ardrethi busnes a diwygio ar [23 Tachwedd 2016](#), materion ardrethi busnes sy'n effeithio ar fusnesau bach [ar 30 Tachwedd 2016](#), a'r rheoliadau yn cymeradwyo rhyddhad trosiannol [ar 13 Rhagfyr 2016](#).

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol, fodd bynnag, nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau na'u diwygio fel arall o reidrwydd i adlewyrchu newidiadau dilynol.